

Sygn. akt IV CSK 693/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa J.N.
przeciwko E. Spółce
Akcyjnej z siedzibą w G., J.K. i K.F.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 2 700
(dwa tysiące siedemset 00/100) złotych tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem

zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód J.N. powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wynikającą z konstrukcji zaskarżonego wyroku oraz braku sformułowania przez Sąd Apelacyjny motywów rozstrzygnięcia, co uniemożliwia ustalenie podstawy faktycznej i prawnej, na jakiej została dokonana kontrola instancyjna. Wskazał również, że Sąd Apelacyjny orzekł wbrew utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego „(...) w zakresie kwalifikacji prawnej przy zasądzaniu roszczenia na rzecz powoda.”.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zakłada, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter oraz dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku i niepoddających się różnej wykładni przepisów prawa, co skarżący zobligowany jest wykazać (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, by była ona – w przyjętym znaczeniu – oczywiście uzasadniona.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że uchybienie przewidzianym w art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. wymaganiom dotyczącym uzasadnienia wyroku może tylko wtedy uzasadniać skargę kasacyjną, a tym bardziej służyć wykazaniu jej oczywistej zasadności, gdy sposób

sporządzenia uzasadnienia nie pozwala na poddanie zaskarżonego wyroku kontroli kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, niepubl., z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, niepubl., z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl. i z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15, niepubl., oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 14). Zważywszy, że art. 328 § 2 k.p.c. ma jedynie odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym, zakres powinności wynikających z tego przepisu dla sądu drugiej instancji należy przy tym oceniać, z zastrzeżeniem szczególnej regulacji zawartej w art. 387 § 2¹ k.p.c., z uwzględnieniem kierunku rozstrzygnięcia apelacji i czynności procesowych podjętych w postępowaniu przed sądem drugiej instancji. Uogólniając, uzasadnienie powinno zawierać elementy, które z racji zarzutów i wniosków apelacji były konieczne do rozpoznania sprawy w drugiej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2016 r., I CSK 306/15, niepubl.).

W okolicznościach sprawy, główny zarzut apelacji pozwanych sprowadzał się do wyjścia przez Sąd Okręgowy poza granice żądania pozwu i został oznaczony wprost jako zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. przez zasądzenie innego świadczenia (opartego na innych podstawach faktycznych i prawnych) niż wskazane w pozwie. Sąd Apelacyjny, w części merytorycznej uzasadnienia, wskazał, że kwestia ta miała zasadniczą doniosłość dla rozstrzygnięcia apelacji. Przytoczył szeroko podstawę, na której powód oparł powództwo, konstatując, że nie był nią fakt zaniechania wypłaty powodowi wynagrodzenia podstawowego za okres wypowiedzenia umowy, dzieląc tym samym podstawowy zarzut apelacji.

Zredagowane w ten sposób uzasadnienie, jakkolwiek zbyt lakoniczne, nie było wadliwe w stopniu, który uniemożliwiłby kontrolę kasacyjną wyroku, a tym samym pozwalałby na uznanie skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną. Akcentowany przez powoda brak szczegółowego wyjaśnienia motywów zmiany oceny dowodów i zmiany stanu faktycznego nie przystawał do rzeczywistego zakresu postępowania apelacyjnego, mając na uwadze, że Sąd Apelacyjny – co dostrzeżono również w skardze kasacyjnej – nie poczynił odmiennych ustaleń faktycznych. Wprawdzie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zabrakło jednoznacznej wypowiedzi co do tego, czy Sąd Apelacyjny podziela ustalenia

dokonane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i przyjmuje je za własne, jednak aprobatą dla tych ustaleń i uznanie ich przez Sąd Apelacyjny za podłoże rozstrzygnięcia wynikały z całokształtu uzasadnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2017 r., II CSK 603/16, niepubl. i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2019 r., I CSK 76/19, niepubl. oraz powołane tam wcześniejsze orzecznictwo). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku w jego merytorycznej części, mimo sumarycznego charakteru, nie stwarzało też wątpliwości co do samodzielności wypowiedzi jurysdykcyjnej Sądu Apelacyjnego (por. *a contrario* powołane w skardze kasacyjnej postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2017 r., II CZ 21/17, niepubl.).

Co się tyczy motywacji prawnej wyroku, z wywodów Sądu Apelacyjnego wynikało jasno, że przyczyną zmiany rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego i oddalenia powództwa było błędne oparcie rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy – w korzystnej dla powoda części – na twierdzeniach faktycznych nieobjętych podstawą powództwa. Sąd Okręgowy, jak wynikało wprost z części opisowej uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, zasądził bowiem na rzecz powoda wynagrodzenie podstawowe za czas wypowiedzenia umowy, podczas gdy – zdaniem Sądu Apelacyjnego – żądanie zapłaty tego wynagrodzenia nie było objęte podstawą powództwa. Korespondowało z tym ujęcie w podstawie prawnej wyroku Sądu Apelacyjnego przepisu art. 321 § 1 k.p.c., statuującego zakaz orzekania ponad żądanie, a także o czymś innym niż objęte żądaniem.

Nie można było zatem podzielić twierdzeń powoda, że prawne motywy, jakimi kierował się Sąd Apelacyjny, pozostają nieznane.

Wbrew wywodom skargi, w okolicznościach sprawy nie można było mówić również o kolizji z linią orzecniczą Sądu Najwyższego w zakresie braku związania sądu kwalifikacją prawną żądania pozwu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 25/07, OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 32 i z dnia 23 listopada 2018 r., II CNP 54/17, niepubl.). Sąd Apelacyjny nie stwierdził, że błąd Sądu Okręgowego polegał na tym, iż orzeczenie zapadło na innej podstawie prawnej niż tego żądał powód, lecz przyjął, że doszło do wyjścia poza podstawę faktyczną żądania. Jest to zasadniczo odmienna sytuacja, mając na względzie, że podstawa

faktyczna – inaczej niż podstawa prawna – współokreśla wraz z żądaniem przedmiot procesu (art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), a w konsekwencji determinuje dopuszczalne granice orzekania. Rozstrzygnięcie na podstawie faktów nieobjętych podstawą faktyczną powództwa, w przeciwieństwie do rozstrzygnięcia na innej podstawie prawnej, koliduje tym samym z art. 321 § 1 k.p.c. (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2017 r., II CSK 87/17, niepubl., i z dnia 9 stycznia 2019 r., I CSK 722/18, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 98, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

as]

aj